

هه‌میش له سه‌به‌ردا ... هه‌مه‌ر ناریاوی

نووێستی هه‌فتاکانی هه‌تاوی (نووێدێکانی زایینی) بوو که یه‌که‌مین به‌ره‌می شیعری “فرید زامدار”م به‌رده‌ست که‌وت. ئهم به‌ره‌مه‌ی شیعرییه‌، هه‌چ ناو‌نیشان‌که‌ی له‌سه‌ر نه‌بوو هه‌ر به‌یه‌ به‌ ده‌فته‌ره‌ی شیعری “به‌ ناو‌نیشان” ناوی ده‌رکرد و سا‌هی 1990 به‌او بووێوه‌. ئه‌و سه‌رده‌مه‌ی نازانم هه‌کار چه‌و ئه‌وه‌نده‌ سه‌وداس‌ری خو‌ندنه‌وه‌ی شیعری نوێ بووم. شته‌که‌ له‌ ده‌روونه‌وه‌ به‌رده‌وام هانی ده‌دام پتر به‌ نه‌وه‌ ئه‌و دنیای خه‌یا‌اویده‌دا به‌ به‌جم. به‌نگه‌ت و شه‌ و چه‌مه‌ک و ده‌سته‌واژه‌ نو‌به‌وه‌کانی لای فرید زامدار که‌ له‌ ناخه‌که‌ی پاک‌تره‌وه‌ هه‌ده‌قه‌وه‌مان، یه‌که‌ له‌ هه‌کاره‌کانی ئهم پرسه‌ به‌وه‌به‌ت.

هه‌ر له‌ نه‌وه‌ به‌ره‌مه‌ی شیعرییه‌دا، فرید زامدار خاوه‌نی جیهانه‌که‌ی شیعری تایبه‌ت به‌ خه‌ بوو. که‌مه‌تر له‌ دووی لاساییکردنه‌وه‌ بوو و هه‌رده‌مه‌ بیر له‌ داهه‌نان و نه‌وه‌گه‌ری ده‌کرده‌وه‌. دیاره‌ نغره‌به‌وونی ئهم شاعیره‌ له‌ نه‌وه‌ دنیای به‌نگدا ئه‌وه‌نده‌ی دی له‌سه‌ر قوو‌به‌وونه‌وه‌ی له‌ نه‌وه‌ شیعردا ده‌وری بینیه‌وه‌. ئه‌رچه‌ شیعری فرید زامدار، هه‌ر له‌ هه‌مان سه‌ره‌تای نووسینه‌وه‌، مه‌رکه‌ی خه‌ی په‌وه‌ ده‌به‌ت و کاته‌که‌ به‌وه‌ له‌ نووسینه‌ ده‌که‌ته‌، تیف تیفه‌ی به‌به‌ت ده‌دات. به‌یه‌ به‌ خه‌ی ده‌نووسه‌ت: “نووسینه‌، شه‌وه‌یه‌که‌ له‌ شه‌وه‌کانی که‌ نه‌ش به‌ردن به‌ وه‌حه‌ی وه‌وح، تا حه‌ته‌ی وه‌وحیانه‌ی شاعر په‌نه‌گا و دروست نه‌به‌، شاعیری سه‌نه‌یش دروست نابێ.”

هه‌ر ئهم خا به‌ به‌وه‌یه‌ که‌ فرید زامدار ئامه‌ژیه‌ی په‌ ده‌دات واته‌ “که‌ نه‌ش به‌ردن به‌ وه‌حه‌ی وه‌وح” له‌ شیعری ئه‌ستادا که‌مه‌تر ده‌وره‌ ده‌بینه‌ت هه‌ر به‌یه‌ مه‌وده‌یه‌که‌ که‌وتووێته‌ نه‌وان شاعر و به‌رده‌نگ و هه‌تا ده‌ته‌ خو‌ندنه‌ری شاعر که‌م ده‌به‌ته‌وه‌. هه‌به‌ته‌ شیعری هه‌نووه‌که‌ به‌ده‌سته‌ که‌له‌که‌ ئاره‌شه‌وه‌ ده‌نا‌هه‌ته‌ که‌ دیاره‌ ئهم پرسه‌ په‌ویستی به‌ خه‌سارناسیه‌ هه‌یه‌ و له‌که‌هه‌ینه‌وه‌ی تایبه‌ته‌ی گه‌ره‌که‌. له‌مه‌ ئاشووفته‌ بازاره‌یه‌ی شیعردا په‌ به‌وه‌نه‌ که‌ خراپ ده‌کارگرتنی ته‌کنه‌له‌ژیايش ده‌وره‌ ده‌گه‌ته‌ته‌. شیعری ئه‌ستا سه‌نگه‌ ئه‌ده‌به‌یه‌که‌ی دا‌به‌زیوه‌ و ئهمه‌یش لای که‌سه‌ [توه‌ژر و به‌خه‌نگه‌ری ئه‌ده‌به‌یه‌وه‌] حاشا و نه‌که‌یه‌ی له‌وه‌ ناکه‌ته‌.

فرید زامدار هه‌روه‌ها ده‌ته‌: “ئه‌و کاته‌نه‌ی که‌ ده‌نووسم، بیر ناکه‌مه‌وه‌ به‌مه‌ ئه‌و کاته‌نه‌ی که‌ نا‌نووسم بیر ده‌که‌مه‌وه‌”، خو‌ندنه‌ر و ته‌ره‌وانی ئه‌ستا په‌ویسته‌ به‌ به‌هه‌زکردنی به‌به‌ت ئه‌ده‌به‌یه‌که‌ی، پشت به‌ ئه‌زموونی

ٲا بردووی شیعی کوردی بدست و تٲن دووی ئزموونٲا
تا کٲک سییٲکٲی خی نٲک وٲت.

فرید زامدار ، بزرگ وادی نووسر و شاعیر کی وردبین بت، خوئیئر کی وشیار و وریای و هرگز ل خ نام نابت؛ بی خئی دت: "ل بیئاگایم بی هوو زمانه جیا جیاکانی جیهان بیر دکامو و بام در برینم کوردی".

په نووس لای ئېم نووسېر و شاعیرې کوردې ئېوېندې خودان سېنگې ک
دې نووسېت: "قېمې نېشتمانې، لې هېر شوېنېکې زې مېندا قېمېمېک
بشکې، مېنېش دېشکېم، قېمېمېک زېندانې بکړې، مېنېش لېوېم، قېمېمېک او
بندرې، مېنېش او دېنرېم، قېمېمېک بازار بدرې، ژانېکې دېگاتې وووې
مېنېش، قېمېمېک داگیر بکړې، مېنېش داگیر دېکړېم، لې هېر کوېدېک
قېمېمېکې خېرخواز بانگم بکا، دېچمې ئېوې، ... هېموو قېمېمې
خېرخوازېکانې دنیا بې نېشتمانې استېقېنې خېم دېزانم و هېموو
نووسېنې هونېرې و داهېنانې ئېدېبېدېکانې جېهانېش بې هېخېم
دېبېنم... لې هېر کوېدېک قېمېمېک ژازاد بې، مېنېش ژازاد دېم".

[illegible]

وانگ و بچوون کانی ئم کسای تییه ئد بیه ل س ر شعر و شاعیر ب ئستایش ه ر نو د نو نن؛ ت م نی ئم پ یفان ی د گ ت و ب نزیک ی 30 سا پش نها ک چی ب ه نووک یش ه ر تازن. ب خ ی د : ”شاعیری ب هر م ند، زماناس و جوانناس و ب هر ناس و هون رناس کی خ س ک، شاعیر، زمان د نووس ناک زمان ک شاعیر ک بنووس، م ب ستیشم ل و ش وانندی زمان نیی، ب کوو ت کشکانندی کی با ب تیانی زمان ک ی ب دروستکردنی زمان کی ئد بی س ر ب خ و... ”

یہ کہانی کی دی لہ تائبہ تم ندیہ کی شیعری فہرید زامدار نے وہ یہ کہ
شہو و فہرم بایہ خکی زہری پہ دہ درت۔ ئم شاعیر نے رچی
گرنگیہ کی تائبہ بے پیف و شہوازی دہ کارہہ نانی وشہ دہات و
ہہ رگیز وک شہوی باو، وشہ دہ کار ناہہ نہت لہ، بے تہ نیا ئاوازی نہ و
شیعری لا مہ بہست نیہ و بیرکردنہ وہ لہ کردہی وشہ یشی لا زہہ گرینگہ۔
بہ خہی دہہہ: ”بہ تہ نیا بیر لہ مہ سقای وشہ ناکہ مہ وہ بہ کوو بیر
لہ کرداری وشہ کہش دہ کہ مہ وہ۔“

خاککی دی که شیعری فزید زامدار له شاعیرانی دی جیا دکتا و ئو و ی که جوگرافیای شیعری ئم هزان خه ده فزیر کی دیار و تایبته و نابسته و و وک چله نازادان ته د فکرته، به شیعریش همان وانگهی هیه. هر سه بارته بم پرسه ده: "نمائی شاعر له ناوچه یکه ده چنده و له ناوچه یکه دی شین ده و له ناوچه یکه دیکه ش ده دووروته و".

به پچه وانهی ژماره یکه شاعیر که ه میشه چنده پله یکه خه له خه کانی دی به بانتر دادنه، فزید زامدار ته نه شاعیر به جویه زتر ده زانته و قته تووشی له خه بایبوه نابهته. به خه له م باره و ده: "شاعر له خه کی ناسایی گوره تر و مزنتر نیه به کوو جیا وازتره".

فزید زامدار هر دوا به دواي شاعیرانی وک شکرکه به کسه، عه بدو و پشه و، له تیف هه مه ته، فیهق سابهیر و ... دووی ته و ته نوکرنه و ی ئه ده ب خاسما شیعری کوردی ده که و ته و له م بواره یشدا گله که به ره می ته نگاهایی به و و به ری شیعری کوردی ده به خسته. عوسمان شهیدا، سه عدو و پشه و، که ریم ده شته، موحسین ئاواره، ئه نو و قادر مه مه ده، فراهاد شاکه لی، ئیسماعیل مه مه ده، جلال مه له کشا و گله که شاعیری دی، له ها و و و شاعیر ها و چا خه کانی ئم شاعیر نوخوازه ده نه ئه ژمار که دواتر ئم ته و ته تاز به و نه و یی نه و شیعری کوردی له ته کی سانی وک دلاو و قه ره داغی، ئیسماعیل خورماهی، هیوا قادر، به ختیار عه لی، مه ها باد قه ره داغی، مارف ئاغایی، قاسم موه ئه ییزاده (هه هه هه)، یوونس ته زایی، که ژا ته ئه حمده و هته و به به رده وام ده به ته.

به وتن ده شته که "فزید به کرئه ییووب" ناسراو به "فزید زامدار" سه ی 1952 (1331 هه تاوی) له هه ولله ر له دایک بو و سه ره نه جامیش ئم شاعیر، پشه مرگه، ته ژنامه وان و شه و کاره ناسراوی کورد، ته ژنی 21 ده جله ی 2019 (30 ی پوهشپه ی 2719) له ته مه نی 67 سه یدایه ئاخه کوردستان به ه میشه ده به نه دوا مه که ی و ته یدایه ستاره ده گره ته. فزید زامدار به نه و سه به رده ها ته نه و مه یدانی هه راوی شاعر و هه ر له نه و نه ی شیعریشه ئه قری گرت. سه ره تا و هه تا هه نوو که یش من، فزید زامدار زتر له ته کی شاعر و ده ناسم ته رچی شه و کار، اگه یا نکار و ته ژنامه وان کی دیاری نه و کوردیش بوو.

به ره مه شیعریه کانی فزید زامدار بریتین له:

برووسکه ی هه وری مه به سه ته که، شاعر، چاپی یه که م، چاپخانه ی شمال، که رکوک، 1973

ژوانی سبب ر، شاعر، چاپی یې کم، چاپخانه ی جمهور، موس، 1970
ما کر کم سم (گور ترین جیهان)، شاعر، چاپی یې کم، 1996
میکر کم سم (بجوو کترین جیهان)، چاپی یې کم، 1996
ست کس، وزارت تی شنبیری، چاپی یې کم، چاپخانه ی ق، سلما نی، 1997
Toho، ل شوی یې د قق پیدا، چاپی یې کم، سلما نی، 1999
مردنی ئ نداز یې پ نج شت کا نی شیتان، چاپی یې کم، سلما نی، 2001
نیمما م ندی، چاپی یې کم، سلما نی، 2006
ش ی وش کان و نیو نو قق ل ژر نیودا، باو کراو کا نی وزارت تی
شنبیری، چاپی یې کم، سلما نی، 2007
مردنی باز نی ی، ل باو کراو کا نی س نت ری ل ک کین و ی فیکری و
ن د بی نما، چاپی یې کم، چاپخانه ی شهاب، ه ول، 2012
بارانی چل شو، باو کراو کا نی م ب ندی گشتی یې کتیی نووس رانی
کورد، چاپی یې کم، چاپخانه ی ژ هات، ه ول، 2013
و نووس ری، باو کراو کا نی م ب ندی گشتی یې کتیی
نووس رانی کورد، چاپی یې کم، چاپخانه ی ژ هات، ه ول، 2013
ناوچ یې ل ژوور دزراو ک، باو کراو کا نی م ب ندی گشتی یې
کتیی نووس رانی کورد، چاپی یې کم، چاپخانه ی
ژ هات، ه ول، 2013
ئیمزای کی بزر ب قق می شاعیر ک، باو کراو کا نی م ب ندی گشتی یې
کتیی نووس رانی کورد، چاپی یې کم، چاپخانه ی
ژ هات، ه ول، 2013
دوایین ئ وار خوان، باو کراو کا نی م ب ندی گشتی یې کتیی
نووس رانی کورد، چاپی یې کم، چاپخانه ی ژ هات، ه ول، 2013
ئ کتافیا، پ ک خودایید کا نی لات ریکی، باو کراو کا نی م ب ندی
گشتی یې کتیی نووس رانی کورد، چاپی یې کم، چاپخانه ی
ژ هات، ه ول، 2013
گ ردوون ل پیلان کی شاعریدا، باو کراو کا نی م ب ندی گشتی یې
کتیی نووس رانی کورد، چاپی یې کم، چاپخانه ی
ژ هات، ه ول، 2013
د ریاج ی ئاگر، باو کراو کا نی م ب ندی گشتی یې کتیی نووس رانی
کورد، چاپی یې کم، چاپخانه ی ژ هات، ه ول، 2013
(...)

ب ر ل و ی ئ و بمکوژن
من د م ک خ م کوشتوو
ب ر ل و ی ئ و بمن ژن
من د م ک خ م ناشتوو
ب ر ل و ی وانینم بدزن

من دممکک چاو کا نم داخستوو
 بر لوی ئوو پم ببن
 سردممکک
 من خمم بم خمم وتوو
 بر لوی ئوو پارچم ککن
 زما نکمک
 من خمم بم خمم کردوو
 سرچاو یکی زر شلموم
 دممکک هکی خنکان و داژانی خمم گرتوو
 لسمر پشتم هکمک کا نم
 ختان هکمکوشمنن و، ببن
 سفبری من
 مردن کمکای نگرتوو
 ل ناو جستمی خمم دممم و
 تماشای کمینی پیاد و
 ترمی نمردووی خمم دکمم
 لگکمکمکمک نینی مردن
 خمم ل ناو خمم
 چاوکمکی ژیا نی خمم دکمم...

من خـم بـ خـم مـ و توو
بـر لـ و ی ئـ و پـا ر چـ م کـ ن
زـ ما نـ کـ

من خٓم بٓ خٓمم کردوو
سٓرچا وٓ یٓ کی زٓر شٓلوم

د مټک ه وکی خنکان و دا ژانی م گرتوو
ل س ر پستی ه ک نم
خ تان ه و ش نن و ، ب ب ن
س ف ری من

مردن ګای نه ګرتوو
له ناو ګستۍ څم د ګم و
ته ماشای ګیڼی پیاد و
ته رمی نه مردووی څم د ګم
له ګګ ګیڼی نینی مردن
څم له ناو څم

چا ووووی ژیا نی خم دکم...

(.....)

لہ باتی خو... حم دہ مڑی
ئی نہ ہہ نگہ...
عیشقی کوڑراو
ئگہ رستہم سندم بکرہ
ہہ موو چاوہک
بہہرہی جوانی بہہردہکہوہ
حہز بہہ ئازاری کہہس نا کہہم
بہہ ناہوہ
من ئازادیم لہہ کہہس ناوہہ...!

ژند ر:

• دیوانہ شیعری “بہ ناونیشان”ی فرید زامدار، چاپی یوکم، ساہی 1990

- ډوډيډي شاعير لـ فـيسبووک
- ژماريک ما ډيډي کوردي